

Sadłowski, Marian

120 lat Huty im. 1 Maja w Gliwicach

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 33/3, 897-898

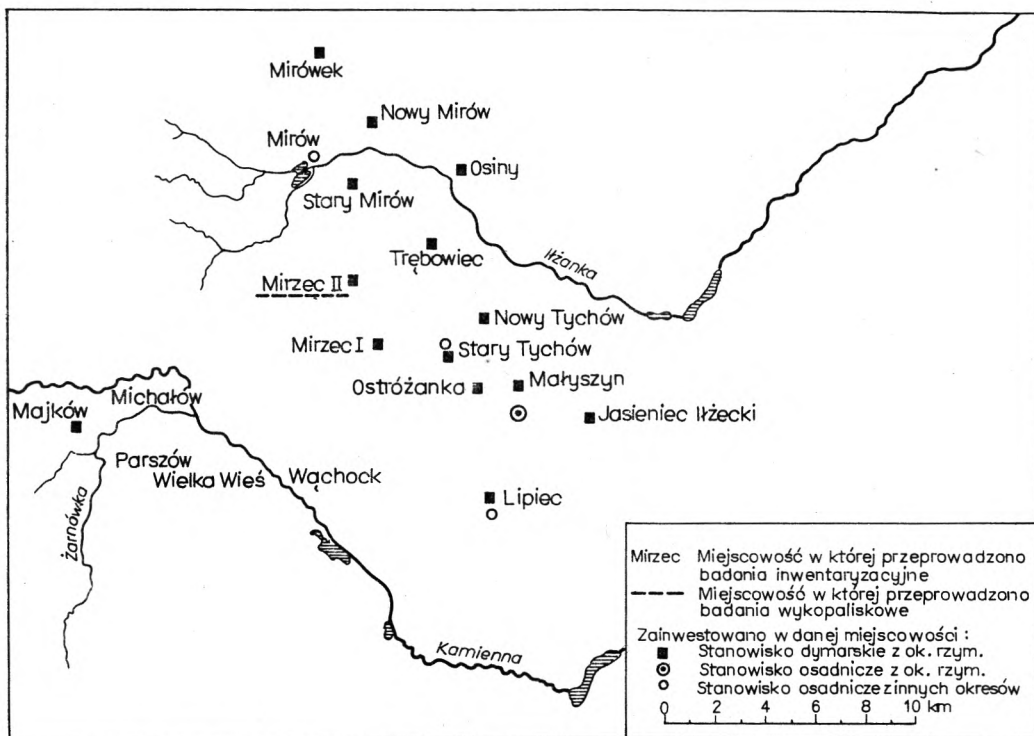
1988

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

120 LAT HUTY IM. 1. MAJA W GLIWICACH

Komisja Historii i Ochrony Zabytków Hutnictwa Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego w Katowicach w dniu 15 lutego 1988 r. zorganizowała sesję wyjazdową do Huty 1. Maja w Gliwicach z okazji 120-lecia założenia huty. Referat wygłosił na temat historii huty dr inż. Józef Kobic.

Założycielami huty byli w roku 1867 niemieccy przemysłowcy Huldshinsky i Hahn. W pierwszych latach była to wytwórnia rur, dla których półwyroby sprowadzano z hut „Pokój” i „Bobrek”. Po kilku latach wycofał się Hahn, a huta otrzymała nazwę „S. Huldshinsky und Söhne”, a w roku 1894 zmieniła na „Huldshinskysche Hüttenwerke A.G.”. W roku 1889 wybudowano stalownię i ciągarnię rur; w 1905 r. łączy się z Hutą „Pokój” w Nowym Bytomiu i z Hutą „Zawadzkie” (obecnie Huta im. Świerczewskiego). Część produkcji sprzedawano w Królestwie Kongresowym i aby uniknąć wysokich ciał rosyjskich, Huldczyńscy założyli huty w Sosnowcu i w Zawierciu. Huta w Sosnowcu jeszcze w czasie międzywojennym, chociaż wówczas należała do kapita francuskiego, nosiła nazwę „Huta Huldczyński”. W 1910 r. wybudowano 4 żeliwiaki dla produkcji złączek do rur. W czasie I wojny światowej pracowało w hucie 6500 ludzi. W 1919 r. hutę przejmuje „Oberschlesische Eisenbahn-Bedarfs A.G.” i powstają nowe wydziały podwozi samochodowych i butli tlenowych oraz rozbudowują walcownię; w 1923 r. hutę przejmuje „Vereinigte Oberschlesische Hüttenwerke”, a huta nazywa się „Stahl- und Presswerke”. W latach 1937—1939 rozbudowano stalownię i prasownię; huta produkuje zestawy kolejowe, wały korbowe i różne części maszyn. W czasie II wojny światowej pracuje w hucie 20 tysięcy ludzi, w większości Polaków. W dniu 24 stycznia

1945 Niemcy opuszczają hutę niszcząc dokumentację i urządzenia huty. Władze polskie przejmują hutę w dniu 1 września 1945 r. i zostaje włączona do Huty „Pokój”. W dniu 22 lipca 1946 r. uruchomiono pierwszy odbudowany piec martenowski. W 1948 r. jako Huta „Gliwice” wchodzi w skład Zjednoczenia „Gliwickie Zakłady Hutnicze”, a od 1 stycznia 1950 r. uzyskuje samodzielność i nazwę „Huta im. 1. Maja” w Gliwicach.

Huta posiada piękną kartę historii w działalności patriotyczno-społecznej przez udział załogi w manifestacjach i strajkach w obronie praw robotniczych w latach 1905, 1917 i 1919 oraz wielu pracowników brało udział w powstaniach śląskich, a zwłaszcza w III powstaniu w 1921 r.

M. Sadłowski
(Katowice)

OBCHODY W PARYŻU 120-ej ROCZNICY URODZIN MARIII SKŁODOWSKIEJ-CURIE

Przypadającą 7 listopada 1987 r. 120 rocznicę urodzin Marii Skłodowskiej-Curie obchodzono w Polsce uroczystości, podkreślając wkład wielkiej uczonej do nauki światowej. Na czele komitetu obchodów stał prezes Polskiej Akademii Nauk, prof. dr Jan Karol Kostrzewski, a uroczystości odbywały się zarówno w Polsce, jak i we Francji.

Obchody paryskie były organizowane przez Stację Naukową PAN w Paryżu, jak również przez Instytut Curie oraz Narodowy Ośrodek Badań Naukowych (Centre National de la Recherche Scientifique). W ten sposób do uroczystości rocznicowych włączono zarówno polskie jak i francuskie środowiska naukowe. Delegacja polska z udziałem merostwa w Sceaux złożyła wieniec na grobie Marii Skłodowskiej-Curie i Piotra Curie w dniu 17 listopada 1987 r.

Główne uroczystości odbywały się w Stacji Naukowej PAN w dniu 17 listopada z udziałem delegacji PAN w składzie: prof. prof. Jan Karol Kostrzewski, Wojciech Zielenkiewicz, Adam Bielański, Kazimierz Dux. Przybył także rektor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, prof. dr Zdzisław Cackowski. Uroczystość ta objęła konferencję naukową — której współprzewodniczyli prof. Alain Horeau, prezes Académie des Sciences oraz prof. Jan Kostrzewski, prezes Polskiej Akademii Nauk — a także otwarcie wystawy dyplomów otrzymanych przez Marię Skłodowską-Curie (dyplomy nagród Nobla, doktoratów honorowych, członkostw różnych akademii i towarzystw naukowych). Otwarcia wystawy dokonali wnukowie Marii Skłodowskiej Curie, prof. Hélène Langevin i prof. Pierre Joliot.

Na konferencji referaty wygłosili:

- prof. Adam Bielański: *Marie Skłodowska-Curie et les origines de la radiochimie*;
- prof. Michel Riou: *Marie Curie et les débuts de la physique moderne*;
- prof. Kazimierz Dux: *Radioactivité et la médecine*;
- prof. Zdzisław Cackowski: *Marie Skłodowska-Curie: raison — labeur — sacrifice*.

W dniu 19 listopada odbyła się uroczystość w Instytucie Curie. Rozpoczęła się ona w sali, w której wykladała Maria Skłodowska-Curie. Otwarcia uroczystości dokonała dyrektor Sekcji Fizyki i Chemii Instytutu Curie, prof. Monique Pagès. Referat pt. *Marie Curie, la biologie et la médecine* wygłosił prof. Raymond Latarjet. Następnie uczestnicy uroczystości zwiedzili Muzeum Curie, biuro, w którym Maria Skłodowska-Curie pracowała jako dyrektor, a także jej laboratorium. W spotkaniu tym brali także udział, nieliczni już, żyjący współpracownicy Skłodowskiej.